

Faktaark

DE SORTE FUGLE

KRAGEFUGLENE GENNEM HISTORIEN

Kragefuglene er en gruppe af arter, der i Danmark bl.a. består af sortkrage, gråkrage, råge, allike, ravn, husskade og skovskade. De fleste af arterne har gennem tiden fået skyld for megen dårligdom, men de senere år er der kommet mere og mere fokus på arternes fantastiske intelligens og deres glimrende hukommelse.

Især kragerne og ravnene har haft et dårligt ry i gammel tid. Ravnene har været betragtet som ulykkesfugle, og deres tilstedeværelse bragte varsler om snarlig død. I andre kulturer har ravnene dog spillet en langt mere positiv rolle som symbol på styrke, skarpe sanser og klogskab. Tre egenskaber, som man med rette kan sige, at ravnene besidder. Ravnene ses også ofte på våbenskjolde, og inden Dannebrog faldt ned fra himlen i 1219, bestod vikingernes flag af en sort ravn på rød baggrund, det såkaldte Ravnebanner.

ER KRAGEFUGLENE SKADEDYR I NATUREN?

I dagens Danmark er der næppe mange, der betragter det som et dødsvarsel for et af gårdens kreaturer, hvis en ravn flyver over gårdspladsen, men alligevel får de sorte fugle stadig skylden for mange ting. De betragtes ofte som den mere eller mindre direkte årsag til tilbagegang for adskillige arter, der er tilknyttet det åbne land.

Nogle af de arter, der går tilbage i det åbne land, er viber og agerhøns, og de sorte fugle får ofte skylden for den tilbagegang. Det er da også rigtigt, at kragefuglene er opportunister, når det kommer til deres fødevalg. De spiser stort set hvad som helst og takker ikke nej til æg fra en fuglerede. Husskade er bl.a. berygtet for at kunne tømme en rede fuld af unger fra forskellige småfugle. Men det er vigtigt at huske på, at æg og fugleunger kun udgør en relativt lille del af kragefuglenes føde. Langt hovedparten af føden i yngletiden består af insekter, fisk (hvis der er vand i nærheden) og plantemateriale.

Tilbagegangen for viber og agerhøns har stået på i årtier, også i en periode, hvor de sorte fugle har været langt mere fåtallige, end de er i dag. Omkring år 1950 var ravn stort set helt udryddet (ca. 16 tilbage i Jylland), og råge og gråkrage var også på et niveau med under halvdelen af bestanden anno 2020. I det lys giver det mening at søge efter en forklaring et andet sted. En sådan forklaring kan være, at der i samme periode er forsvundet rigtig mange af de to arters naturlige levesteder, hvor de kan finde store mængder af insekter til kyllingerne. I dag forsøger de to arter ofte at yngle på dyrkede arealer med svingende succes. De mangler naturlige levesteder med masser af insekter til både voksne viber og kyllinger og plantemateriale fra "ukrudtsplanter" til de voksne agerhøns. Det finder de ikke i tilstrækkeligt omfang i agerlandet i dag.

KRAGEFUGLENS INTELLIGENS – FUGLENS SVAR PÅ CHIMPANSE

Som beskrevet ovenfor har ravn tidligere været symbol på klogskab. Det er ikke en egenskab, der er unik for raven. Alle kragefuglene ligger pænt over middelt for fugle, når det kommer til intelligens. Gennem de senere år er der kommet flere og flere eksempler

FOTO: EMIL SKOVGAARD BRANDTOFT

Den smukke skovskade samler forråd i form af agern og nødder. Den kan huske placeringen af op mod 17.000 forskellige gemmesteder.

FOTO: EMIL SKOVGAARD BRANDTOFT

Rågerne er nok mest kendt for deres store ynglekolonier, men når man kommer tæt på dem i forårssolen, får man virkelig øje på de smukke metalskinnende farver i fjerdragten.

FOTO: EMIL SKOVGAARD BRANDTOFT

Gråkragerne har, ligesom de øvrige kragefugle, en alsidig kost. De spiser stort set hvad som helst. Her har gråkragen fundet sig en hasselnød – måske fra et vinterforråd.

FOTO: EMIL SKOVGAARD BRANDTOFT

Ravnen, den største af alle kragefuglene. I nogle kulturer har den sorte silhuet mod himlen varslet død og ødelæggelse, i andre er den et tegn på styrke og visdom. I dag er det igen et almindeligt syn på himlen over landets skove.

FOTO: EMIL SKOVGAARD BRANDTOFT

Husskaden er en fantastisk fugl – smuk og intelligent. Den lange hale og den sorte og hvide fjerdragt har givet den tilnavnet Nordens paradisygl, da den på flere måder kan lede tanker hen på tropernes paradisygl.

»

på kragefuglenes intelligens. Kragefuglene er endda blevet kaldt "fuglenes svar på chimpanser" pga. deres evner til smarte måder at løse komplekse udfordringer. De er bl.a. i stand til at bruge redskaber. Et af de bedst kendte eksempler er Nivå-kragerne, der samler muslinger langs kysten om vinteren, flyver højt til vejrs med dem og smider dem mod Strandvejens hårde asfalt. På den måde kan de let få adgang til muslingernes delikate indre. Andre steder har kragerne videreudviklet den model, så man nu kan opleve krager, der smider hårde nødder på vejen foran biler. Når bilerne kører nødderne over, er der fri adgang til nøddens indmad for de sultne krager. I fangenskab har man observeret, hvordan råger kan forarbejde ståltråd til at lave en krog, der kan fiske et stykke mad op af et langt rør. En egenskab man ellers kun ser hos de mest intelligente primater.

REFERENCER

Grodzinski, U & Clayton, N. S., 2010: Problems faced by food-caching corvids and the evolution of cognitive solutions, *Phil. Trans. R. Soc. B* 365:977–987 <http://doi.org/10.1098/rstb.2009.0210>

Seed, A., Emery, N. and Clayton, N., 2009: Intelligence in Corvids and Apes: A Case of Convergent Evolution?, *Ethology*, <https://doi.org/10.1111/j.1439-0310.2009.01644.x>

Zduniak, Piotr & Kosicki, Jakub & Góldyn, Bartłomiej. (2008). Un-paint it black: Avian prey as a component of the diet of nestling Hooded Crows *Corvus cornix*. *Belgian Journal of Zoology*. 138. 85-89.

Nielsen, A. G., 2013: Kragefugle, *Natur og Museum* 4-2013.

Andrea Oddershede
Specialkonsulent
Plante- & MiljøInnovation
anod@seges.dk
+45 8740 5444

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug